

Suurpetojen lukumäärä ja lisääntyminen vuonna 2001

Ilpo Kojola

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen suurpetoseurannan mukaan maamme karhukanta pysyi kutakuinkin saman suuruisena vuodesta 2000 vuoteen 2001. Karhujen määrä väheni lievästi Kaakkois-Suomessa. Susikanta kasvoi ja se taas keskittyi Kaakkois-Suomeen. Ilves runsastui hieman kaikilla suurpetojen kannanhoitoalueilla. Ahmoja tavattiin hiemaan aiempaa enemmän poronhoitoalueen ulkopuolella. Suomessa oli vuoden 2001 lopulla todennäköisesti vähintään 840 karhua, 125 sutta, 860 ilvestä ja 120 ahmaa. Riistanhoitoyhdistysten, metsähallituksen ja paliskuntien suurpetohavainnoitsijat kirjasivat vuonna 2001 yhteensä 11 854 petohavaintoa, jotka muodostavat keskeisimmän perustan runsausarvioille. Havaintomäärä on suurin mitä RKTL:ään koskaan on ilmoitettu petohavaintolomakkeilla. Aiempiin vuosiin nähden kasvussa olivat kaikkia muita paitsi karhua koskevat havainnot. Etenkin karhun pentuhavainnot ovat viime vuosina hieman vähentyneet.

Arvio karhujen, susien, ahmojen ja ilvesten lukumääristä ja kantojen lisääntymisestä pohjautuu ensisijaisesti vapaaehtoisten petoyhdyshenkilöiden keräämiin havaintoihin. Riistanhoitoyhdistyksissä toimii noin 1 500 petoyhdyshenkilöä. Havaintoja kirjaavat myös metsähallituksen kenttähenkilökunta sekä poromiehet ja rajamiehet. Havainnoitsijaverkosto on Pohjois-Suomessa olennaisesti harvempi kuin muualla maassa.

Karhuhavainnot vähenivät

Karhusta kirjattiin 4 735 havaintoa. Määrä on 7 % pienempi kuin vuonna 2000 ja 8 % pienempi kuin vuonna 1999. Karhuhavaintojen määrän pientyminen ei liene seurausta havainnoinnin tehokkuuden heikkene- misestä, sillä muiden petojen osalta havaintojen lukumäärä kasvoi vuoteen 2000 verrattuna (susi 24 %, ilves 42 % ja ahma 32 %). Kannan kehitys- suuntia arvioitaessa havaintojen kehitystä tarkasteltiin riistanhoito- piirikohtaisesti, sillä alueelliset erot havaintomäärien kehityksessä olivat olennaisen suuret. Esimerkiksi muutokset sekä karhu- että susihavaintojen kokonaismäärissä johtuivat keskeisesti Kymen riistanhoitopiirin havaintomäärien kehityksestä.

Vähintään 830-850 karhua

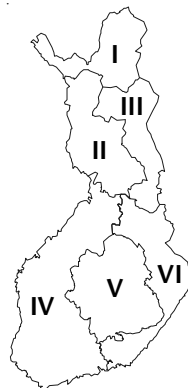
Suomessa eleli vuoden 2001 loppupuolella arviolta vähintään 830-850 karhua todennäköisen minimimäärän ollessa 840 yksilöä (taulukko 1). Karhukanta on havaintomäärien perusteella pienentynyt Kymen riistanhoitopiirissä. Lapin karhukanta on sen sijaan runsastumassa. Muissa piireissä tilanne näyttää melko vakaalta. Kanta-arvion luotettavuutta läntisen Suomen kannanhoitoalueella heikentää se, että vain muutamassa tapauksessa ilmoitettu pentuhavainto on voitu varmistaa jälkimittauksin.

Karhukanta keskittyy vahvasti itäisen Suomen kannanhoitoalueelle, missä eleli noin 40 % Suomen karhukannasta (kuva 1). Poranhoitoalueen osuus oli 23 %.

Erillisiä karhupentueita tavattiin vähintään 80-90, joissa oli 150-160 pentua. Eniten pentuita löytyi seuraavista riistanhoitopiireistä: Pohjois-

Taulukko 1. Suurpetojen vähimmäislukumäärä kannanhoitoalueittain vuoden 2001 lopussa.

<i>Alue</i>	<i>Karhu</i>	<i>Susi</i>	<i>Ahma</i>	<i>Ilves</i>
<i>Pohjoinen poronhoitoalue (I)</i>	50	2	40	10
<i>Läntinen poronhoitoalue (II)</i>	55	3	5	25
<i>Itäinen poronhoitoalue (III)</i>	85	10	20	10
<i>Läntinen Suomi (IV)</i>	90	5	8	275
<i>Sisä-Suomi (V)</i>	220	15	7	240
<i>Itäinen Suomi (VI)</i>	340	90	40	300
<i>Yhteensä</i>	840	125	120	860

Karjala (18), Lappi (12), Kainuu (12), Etelä-Savo (10), Keski-Suomi (9) ja Yymi (9).

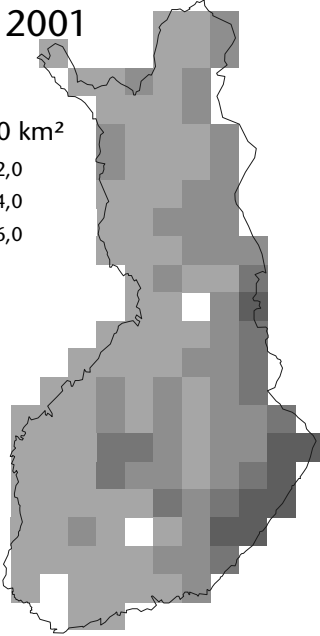
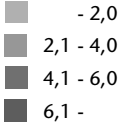
Susi runsastui Kaakkois-Suomessa

Susikanta runsastui Kaakkois-Suomessa. Kymen riistanhoitopiirin keski- ja pohjoisosissa esiintyi noin 30 sutta, kymmenkunta eläintä enemmän kuin vuotta aiemmin. Näitä susia liikuskelivät myös Etelä-Savon kaakkoisimpien riistanhoitoyhdistysten alueilla. Pohjois-Karjalassa eleli 45-50 ja Kainuussa 20-25 sutta. Pohjois-Karjalan susikanta oli kymmenkunta ja Kainuun susikanta noin 20 yksilöä pienempi kuin vuonna 2000. Poronhoitoalueella ja läntisen Suomen alueella susia liikuskelivät jonkin verran runsaammin kuin vuotta aiemmin.

Suomessa tavattiin 13 susipentuetta, joista 10 oli todennäköisesti syntynyt Suomessa. Suomessa syntyneiden pentueiden määrä oli yhtä pienempi kuin vuotta aiemmin, mutta selvästi suurempi kuin muutama vuosi aiemmin. Kymen riistanhoitopiirin alueella liikuskelivät vähintään 3 pentuetta, joista ainakin yksi (Ruokolahti) oli syntynyt piirin alueella. Pohjois-Karjalassa tavattiin 8 pentuetta, joista ainakin 6 näyttäisi havaintojen sijoittumisen

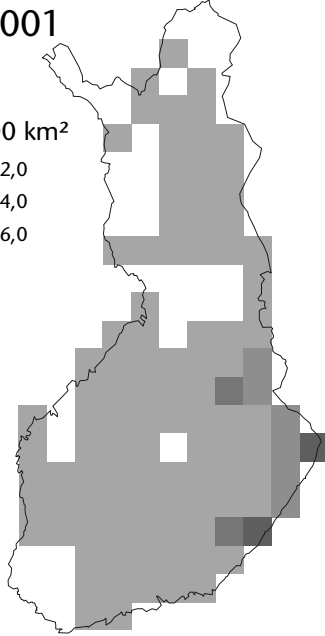
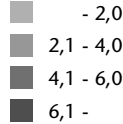
Karhu 2001

Yks./1000 km²

Susi 2001

Yks./1000 km²

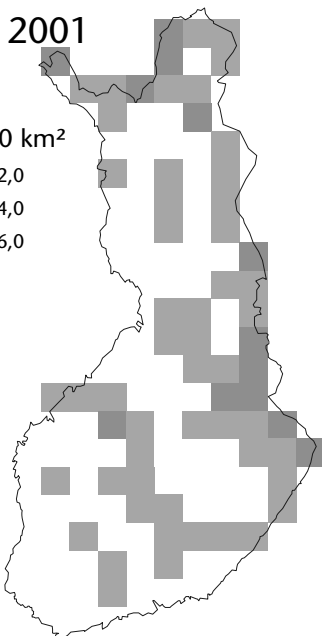
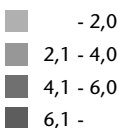
Kuva 1. Suurpetojen esiintymistiheys (yksilöä/1 000 km²) 50x50 km:n yhtenäiskoordinaattiruuduittain vuonna 2001.

perusteella syntyneen Suomen puolella. Näistä pentueista kolme (Valtimo 2, Nurmes) syntyi emoilta, jotka on varustettu radiolähettimillä. Valtimon pentueista toinen liikuskeli myöhemmin pääasiallisesti Pohjois-Savon (Rautavaara) ja Kainuun (Sotkamo) ja toinen Kainuun (Sotkamon) puolella. Kainuussa syntyi myös yksi susipentue, joka liikuskeli sekä Kuhmon että Sotkamon riistanhoitoyhdistysten alueella. Itäisen Suomen kannanhoitoalueen ulkopuolella syntyi kaksi pentuetta, yksi Pohjois-Savossa, toinen Pohjanmaalla.

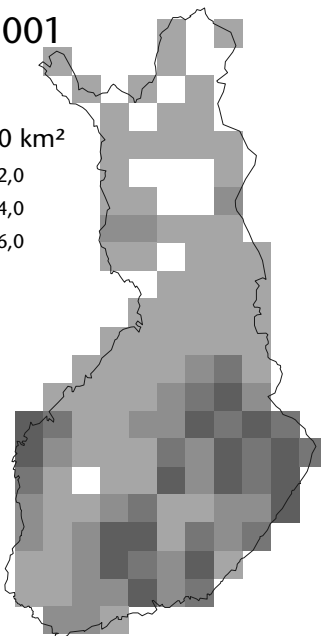
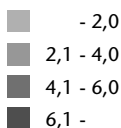
Pentuekoko oli keskimäärin 3,9 (8 pentuetta). Suomessa syntyi arviolta 36-40 sudenpentua vuonna 2001.

Suomessa arvioitiin olleen vuoden 2001 lopulla 125-140 sutta, joista Itäisen Suomen kannanhoitoalueella vähintään 90, Sisä-Suomessa 15 ja Läntisen Suomen alueella 10. Poronhoitoalueella liikuskeli vähintään 10 sutta.

Ahma 2001

Yks./1000 km²

Ilves 2001

Yks./1000 km²

Huolimatta susien selvästä vähenemisestä Kainuussa ja hienoisesta vähenemisestä Pohjois-Karjalassa, vähimmäiskanta oli muualla tapahtuneen runsastumisen seurauksena lähes samalla tasolla kuin vuonna 2000.

Ilves runsastui

Ilveshavaintojen määrä kasvoi suhteellisen tasaisesti eri puolilla maata. Itäisen Suomen kannanhoitoalueella ilveshavaintoja ilmoitettiin 79 % enemmän (1698) kuin vuonna 2000 (kuva 1). Havaintomäärä kasvoi muuta itäistä Suomea voimakkaammin Pohjois-Karjalassa. Sisä-Suomessa havaintoja kirjattiin 31 % enemmän (1268) kuin vuotta aiemmin.

Vuonna 2001 syntyi noin 140-160 ilvespentuetta ja pentueissa oli yhteensä 180-200 pentua. Riistanhoitopiireittäin pentueiden vähimmäismääräksi

arvioitiin vuoden 2001 havaintoaineiston pohjalta: Etelä-Häme 11, Etelä-Savo 9, Kainuu 6, Keski-Suomi 8, Kymi 12, Lappi 5, Pohjanmaa 6, Pohjois-Häme 8, Pohjois-Karjala 30, Pohjois-Savo 20, Ruotsinkielinen Pohjanmaa 10, Satakunta 4, Uusimaa 10 ja Varsinais-Suomi 2.

Suomen ilveskannan runsaus vuoden 2001 lopulla oli noin 840-900 yksilöä todennäköisen minimikannan ollessa 860 yksilöä.

Ilveskannasta eleli noin 35 % itäisen Suomen alueella, Sisä-Suomessa 28 % ja Länsi-Suomessa 32 %. Poronhoitoalueen osuus on noin 5 %.

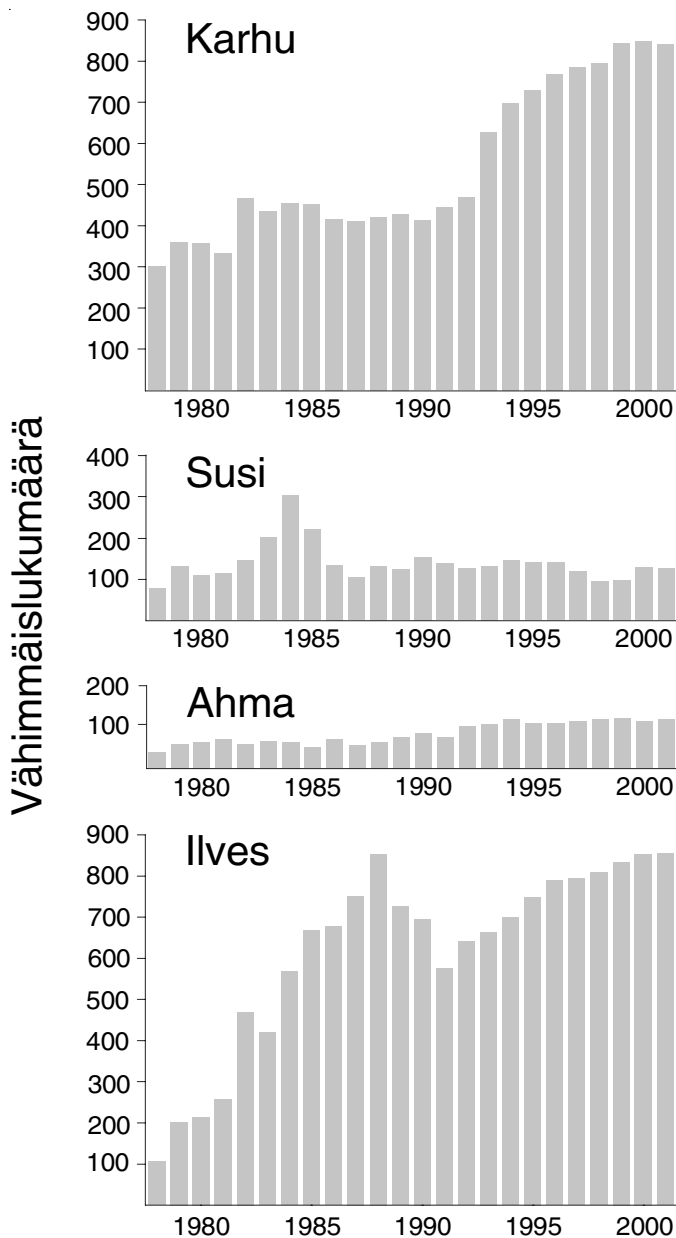
Pieni mutta vakaa ahmakanta

Suomessa eleli vuoden 2001 loppupuolella 120-140 ahmaa. Kanta on vakaa tai hienokseltaan runsastumassa. Tietoon tuli kuusi ahmapentuetta, kaikki poronhoitoalueen ulkopuolelta, Pohjois-Karjalasta (Tuupovaara-Ilomantsi, Lieksa ja Valtimo), Kainuusta (Kuhmo ja Sotkamo) ja Pohjanmaalta (Kannus). Pentueissa oli keskimäärin 1,3 pentua. Kertyneiden tietojen pohjalta on arvioitavissa, että poronhoitoalueen ulkopuolella syntyi 6-10 ahmapentuetta.

Tehtyjen havaintojen pohjalta on oletettavissa vähintään saman verran pentueita syntyneen myös poronhoitoalueella.

Karhukanta vakaa, ilveskanta runsastumassa

Suomen ilveskanta on viime vuosina jonkin verran runsastunut (kuva 2), karhukanta kasvoi selkeästi 1990-luvun loppupuolella, mutta viimeksi kuluneiden 2-3 vuoden aikana kanta ei enää ole runsastunut. Susien lukumäärä on viime vuosina hieman kasvanut.

Kuva 2. Suurpetojen vähimmäislukumäärän kehitys Suomessa vuosina 1978-2001.